

Što su učili Agnoete?

Historijsko-dogmatska studija u savezu s pitanjem: da li je Kristova čovječja duša bila podvržena ignoranciji.

Napisao: Dr. Josip Marić.

II.

Eutih je, boreći se protiv Nestorija — koji je učio, da su u Kristu poput dviju naravi, božanske i čovječanske, ujedno i dvije osobe: božanska i čovječanska — zapao u drugi ekstrem, te je konačno učio, da je u Kristu ne samo jedna osoba, nego i jedna narav i jedna substancija. Krist nije s nama istobitan. Eutihova je monofizitistička nauka doživjela veliku evoluciju u raznim nuancama mnogobrojnih monofizitističkih sekta. Zato i veli kardinal Hergenröther: „Bei keiner häretischen Sekte des Altertums findet sich eine so vielgestaltige Parteibildung, als bei den Monophysiten“⁵⁸. Monofizitističke sekte nastale su prema tomu, kako su sebi poimale postanak jedne naravi u Kristu iz božanske i čovječanske naravi. Dvije najglavnije sekte u monofizitističkom smislu jesu one, od kojih jedna uči, da se čovječja narav Kristova pretvorila u njegovu božansku narav i vice versa; a druga uči, da su se u Kristu božanska i čovječja narav smiješale, i tako nastala jedna narav Kristova, koja niti je bila božanskom niti čovječanskom.

Gore spomenuti monofizitizam osudio je u svim njegovim pojedinačkim smjerovima općeniti crkveni sabor u Kalcedonu g. 541. Kako će mi pak neke rečenice općenitoga sabora kal-

⁵⁸ Handbuch der Kirchengeschichte. Freiburg (Brsg.) 1902. str. 618.

cedonskoga u toku rasprave biti od potrebe, to ću ih ovdje spomenuti. „Sequentes igitur“, veli kalcedonski crkveni sabor, „sanctos Patres ... docemus, eundemque (i. e. Christum) perfectum in deitate et eundem perfectum in humanitate... consubstantialiem Patri secundum deitatem, consubstantialiem nobis eundem secundum humanitatem... in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unionem magisque salva proprietate utriusque naturae, et in unam personam atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum aut divisum⁵⁹. Kalcedonski koncil osudi ovim riječima monofizitizam i nestorijanizam. Čovjek bi očekivao bio, da će sada biti kraj svimkolikim prepirkama. Na žalost nije bilo tako. Sa zapadom je bilo lako, jer je na zapadu bio u običaju govor o jednoj osobi Kristovoj i o dvjema njegovim naravima, te je zapad zato umah i prihvatio dogmatske odluke kalcedonskoga crkvenoga sabora. Na istoku, gdje je vladao grčki jezik, naišao je koncil na strašan otpor. Tude način izražaja o Kristu nije bio stalan. Mnogi te mnogi služe se izražajima kao: *μία φύσις, μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη*. Ovi izražaji postali su upotrebom sv. Ćirila posvećenima⁶⁰. U boju protiv koncila kalcedonskoga osobito se ističe Severije, patriarha antiohijski, koji pobježe g. 518. u Aleksandriju s drugim monofizitističkim biskupima, sirske i maloazijske, nakon što ih je skinuo car Justin I. Severije je sa svojim drugovima našao zaklonište u aleksandrijskoga patriarha Timoteja III. U Egiptu uopće, a u Aleksandriji napose se najbolje zamjećuje borba protiv kalcedonskoga sabora. Razlog tomu navodi Schwane veleći: „Auf seiten der Alexandriner musste man sogar fürchten, dass die aus dem Nestorianismus entstandene Partei der sogenannten Orientalen oder Antiochener das Chalcedonense als einen Triumph über Cyrill für sich auslegen würde“⁶¹.

⁵⁹ ... ἐν δύο φύσειν ἀσυγγύτως ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως. καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συνιερχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον... Denzinger, Ench. 148.

⁶⁰ Schwane, Dogmengeschichte. Freiburg (Brse.) 1895.* sv. 2, str. 361.

⁶¹ Ib.

Svi ovi oporbenjaci nazivali su se „*διακρινόμενοι*“, okljevaoci, haesitantes t. j. oni, koji su oklijevali prigrliti dogmatske zaključke kalcedonskoga koncila⁶². Za njih su riječi koncila „*ἐν δύο φύσεσιν*“ odavale duh Nestorijev i zato se bore. Među ovim oporbenjacima — kako spomenutih — ističe se velika monofizitička sekta sa Severijem na čelu. Severijanska se sekta također rascijepala u mnogo manjih sekta, među koje spadaju i Agnoete.

Promotrimo iznajprije nauku Severija i Severijanaca, da uzmognemo onda vidjeti, da li su Agnoete kao sekta severijanska — tobože monofizitička u pravom smislu riječi — mogli govoriti o čovječjoj naravi Kristovoj napose, dosljedno pridijevati joj neznanje.

Severijanci u reduplikativnom smislu kao takvi priznaju sve gore navedene riječi kalcedonskoga koncila i njihov objektivni sadržaj, osim riječi „*ἐν δύο φύσεσιν*“, kojoj također priznaju objektivni sadržaj unatoč tomu, što je energički zapostavljaju izrazu „*μία φύσις*“.

To je teza, što je hoću dokazati. Ovu su tezu zanemarili dosad svi, što no su govorili o agnoetskom pitanju. Kao svjedočanstvo služi mi u prvom redu djelo: „*De Sectis*“ od Leoncija. Istina, i danas nije najsigurnije, da li to djelo potječe baš od glasovitoga monaha Leoncija bizantinskoga († 543 g.), ili ga je napisao ovisno o Leonciju Teodor od Raitha početkom 7. vijeka. Za mene je glavno, da je tomu djelu priznata historička vrijednost od Loofsa⁶³, Junglusa⁶⁴ i Bardenhewera⁶⁵. Od drugih svjedočanstava za gore spomenutu nauku Severijanaca služiti će mi polemika Leoncijeva, što ju je vodio sa Severijancima i točno ju zapisao⁶⁶.

⁶² Tako prevode mnogi, među njima Hergenröther. Isp. op. cit. Krüger pak za „*διακρινόμενοι*“ veli: ... „was nicht mit „Zögernde“ — nämlich das Konzil anzuerkennen — sondern mit „Sich Absondernde“ zu übersetzen sei. U ostalom to u našoj stvari ništa ne mijenja. Isp. *Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche* 1906. sv. 18. str. 398

⁶³ Fr. Loofs, *Leontius von Byzanz und die gleichnamigen Schriftsteller der griechischen Kirche*. Leipzig 1887., sv. 1.

⁶⁴ *Leontins von Byzanz*. Paderborn 1908., str. 15.—24.

⁶⁵ *Patrologie*, Freiburg (Brsg). 1910². str. 472.—474.

⁶⁶ *Ἐπίλυσις τοῦ ὑπὸ Σεβέρον προβεβλημένων συλλογισμῶν* (Solutio argumentorum a Severo objectorum) Migne. P. G. sv. 86(2) str. 1915.—1945.; i *Τριάντα κεφάλαια κατὰ Σεβέρον*. (Capita triginta adversus Severum). Isp. Migne. lb., str. 1902.—1915.

* * *

Dvije su vrste prigovora, što ih iznose Severijanci sa svojim sumisljocima protiv nauke kalcedonskoga koncila i t. zv. sinodita, t. j. ortodoksnih, što uz spomenutu nauku pristadoše. Jednu su vrstu prigovora uzeli sebi od Nestorijanaca, a druga je vrsta prigovora njihova vlastita, kako nam to svjedoči djelo „de Sectis“⁶⁷. Jednu su vrstu prigovora uzeli sebi od Nestorijanaca, t. j. oni su iz nauke koncila kalcedonskoga, i to iz riječi „*ἐν δύο φύσεσιν*“ (in duabus naturis), izvodili nestorijanizam. Da to uzmognemo razumjeti, valja da imademo na umu, da i Severijanci poput Nestorijanaca, Eutihijanaca i njima sličnih stoje na filozofskom stanovištu, prema kojemu se osoba od naravi nikako ne razlikuje, nego je osoba potpuno istovjetna snaravi i obratno. Tko prema tomu drži, da su u Kristu dvije naravi, taj će na temelju spomenutoga filozofskoga stanovišta poput Nestorija zaključiti, da su u Kristu dvije osobe; a tko misli, da je u Kristu samo jedna osoba, taj će dosljedno ispovijedati poput Monofizita samo jednu Kristovu narav. I naši Severijanci stoje dakle na istom filozofskom stanovištu. Oni ispovijedaju jednu Kristovu osobu, dosljedno i jednu Kristovu narav. Ova filozofska pretpostavka mi izjašnjuje borbu Severijanaca protiv koncila kalcedonskoga. Ogladajmo dakle samo neke od prigovora jedne i druge vrste, da se točno uvjerimo o pravom razlogu njihove borbe protiv riječi kalcedonskoga koncila „*ἐν δύο φύσεσιν*“, te upoznamo pravi njihov monofizitizam t. j. način, kojim oni sebi predložuju jednu Kristovu sastavljenu narav (*μία φύσις τοῦ Λόγου σὺνθετός*), što je tako oduševljeno a i žestoko ispovijedaju protiv kalcedonskoga koncila.

Priznajte li — vele Severijanci ortodoksnima — u Kristu dvije naravi, tada valja svakako da priznate i dvije osobe Kristove. Ispovijedate dakle isto što i Nestorije. Evo već iz ovoga prvoga prigovora se vidi, da Severijanci drže, e je osoba i narav jedno te isto i zato predbacuju ortodoksnima, što slijedeći nauku koncila kalcedonskoga o dvjema

⁶⁷ Ἰστέον δὲ, ὅτι πᾶσαι αἱ ἀπορίαι αὐταὶ οὐκ εἰσὶ τῶν διακρινομένων ἰδέαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Νεστοριανῶν κλέψαντες, ἀποροῦσιν ἡμῖν αὐτάς. Migne, P. G. sv. 86,(1), str. 1244.

Kristovim naravima ispovijedaju zapravo nestorijanizam t. j. i dvije osobe Kristove. Ortodoksni odgovoraju Severijancima, da to isto slijedi i iz njihove nauke, prema kojoj se Krist sastoji iz dviju naravi (*ἐκ δύο φύσεων*)⁶⁸.

Nestorijanac treba u Kristu da prizna dvije naravi, te na temelju svoga filozofskoga uvjerenja o istovjetnosti naravi s osobom i dvije osobe. Prema tomu su ortodoksni samo u tom slučaju mogli okriviti Severijance s nestorijanizma, ako su ovi, stojeći na spomenutoj filozofskoj pretpostavci, priznavali u Kristu božanstvo i čovječanstvo međusobno nepomiješano, nepretvoreno, nerazdijeljeno i nerazdruživo. Ako su dakle Severijanci mogli biti okrivljeni s nestorijanizma, to mi je dokazom, da su oni priznavali u Kristu božanstvo nepomiješano s čovječanstvom, božanstvo nepretvoreno u čovječanstvo i čovječanstvo nepretvoreno u božanstvo. Severijanci su dakle drugojačije poimali svoj monofizitizam. Oni su sebi drugojačije predočivali „jednu Kristovu sastavljenu narav“, nego ostali monofizite.

Još bolje ćemo se moći uvjeriti o ovoj tvrdnji, uzmemo li pred oko drugi prigovor, što ga stavljaju Severijanci pristašama kalcedonskoga koncila. Priznate li dvije naravi — vele Severijanci — tada valja reći, da su te dvije Kristove naravi ili hipostatičke ili nijesu hipostatičke. Ako su hipostatičke eto vam i dvije osobe; ako nijesu hipostatičke, tada te dvije naravi Kristove uopće ne bivstvuju. Apsurdno je pako reći, da naravi Kristove ne bivstvuju⁶⁹. U tom prigovoru još jače izbija, da je Severijancima hipostasa, osoba, jedno te isto i narav. Bivstvuje li koja razumna narav, tada je ona nužno i hipostatička. Razumne naravi nehipostatičke nema, ona je ništa u aktualnom redu bića. Ako su dakle, — vele Severijanci — naravi u Kristu hipostatičke, tada valja u Kristu nužno priznati i dvije osobe; ako pak nijesu hipostatičke, tada one uopće ne bivstvuju; one

⁶⁸ *Ἐὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων λέγετε τὸν Χριστὸν, οὐκοῦν δύο ὑποστάσεις, καὶ δύο πρόσωπα . . . Migne Ib.*

⁶⁹ *Ἐὶ δύο φύσεις λέγετε, φασίν, (naime Severijanci) ἢ ἐνυπόστατοί εἰσι, ἢ ἀνυπόστατοι. Ἐὶ μὲν οὖν ἐνυπόστατοί εἰσι, δύο πρόσωπα εἰσάγετε, καὶ δύο Χριστοὺς, καὶ δύο υἱούς. Ἐὶ δὲ ἀνυπόστατοι, οὐκ ἄρα τῶν ὄντων; εἰσὶν εἰπεῖν δὲ τὰς φύσεις τοῦ Χριστοῦ μὴ εἶναι τῶν ὄντων, ἄποπον. Migne Ib.*

su ništa u aktualnom redu bića. Prema tomu ne preostaje drugo pristašama kalcedonskoga koncila nego ili dosljedno prihvatiti nestorijanizam ili poreći bit i bivstvovanje Kristovo. Ortodoksni odgovaraju Severijancima jednakim načinom. Po njihovom mnijenju to isto slijedi iz nauke Severijanaca, prema kojoj se Krist sastoji „iz dviju naravi“.

Evo nas opet k istomu rezultatu, do kojega smo došli već razmotrivši prvi prigovor, što su ga Severijanci stavili pristašama kalcedonskoga koncila. Ovi su samo u tom slučaju mogli uzvratiti Severijancima istom argumentacijom i dokazati im, da de facto prianjaju uz nestorijanizam, ako su Severijanci priznavali u Kristu božanstvo nepomiješano s čovječanstvom, božanstvo nepretvoreno u čovječanstvo i čovječanstvo nepretvoreno u božanstvo. K tomu imadem u tom drugom prigovoru neke riječi Severijanaca kao potvrdu za moje mnijenje. Severijanci naime vele, da bi bilo apsurdno reći, da naravi Kristove ne bivstvuju. Ako su Severijanci držali, da su se čovječanska i božanska narav u Kristu smijašale u jednu narav; ako su oni držali, da se jedna narav Kristova pretvorila u drugu i tako nastala „jedna sastavljena Kristova narav“, tada nipošto nijesu mogli držati ono priznanje apsurdnim, koje je tvrdilo, da bivstvuju naravi u Kristu u reduplikativnom smislu kao naravi. Za njih naravi bivstvuju u Kristu nepomiješane, nepretvorene, nerazdijeljene i nerazdružive kao sastavni dijelovi jedne Kristove sastavljene naravi.

Doista: Severijanci su držeći osobu istovjetnom s naravi samo zato mogli ortodoksima predbacivati nestorijanizam, ako su ovi, što i jesu, ispovijedali de facto dvije naravi u Kristu. Morali su dakle i ortodoksni pretpostaviti u Severijanaca ispovijest dviju nepomiješanih i nepretvorenih naravi u Kristu kao sastavnih dijelova jedne njegove naravi, ako su im htjeli uzvratiti istim oružjem te i njima dokazati, da su nestorijanci.

Filozofska pretpostavka Severijanaca o istovjetnosti osobe i naravi te spomenuta uzajamna argumentacija Severijanaca i ortodoksnih prvim je meni dokazom, da su Severijanci isp o-

vijedali istina jednu Kristovu sastavljenu narav, ali ta je jedna narav nastala od božanske i čovje-
čanske naravi kao od sastavnih dijelova. Božanska
i čovječanska narav čine jednu sastavljenu narav
Kristovu, ali se božanska narav nije pomiješala
s čovječanskom, niti se božanska narav pretvorila
u čovječansku i obratno. Riječi koncila kalcedonskoga
„*ἐν δύο φύσεσιν*“ odišu Severijancima duhom nestorijanskim i
zato se oni protiv toga koncila bore. Izraz: „*μία φύσις τοῦ
Λόγου συνθετος*“ ne samo da ne odaje nikako nestorijanizam,
nego on im i služi dobro u svom strogo antinestorijanskom
duhu. To je razlogom, da taj i slične izričaje Severijanci upo-
trebljavaju.

Sada je na redu da navedemo jedan ili drugi prigovor
Severijanaca od onih, za koje auktor djela: „De Sectis“ veli, da
su vlastiti njihovi prigovori, pa još savršenije upoznamo taj
njihov monofizitizam i tako još većma potkrijepimo rezultat, do
kojega smo došli.

Crkva dokazuje Severijancima, da im valja nužno priznati
dvije naravi u Kristu, ako oni u njemu ispovijedaju božanstvo i
čovječanstvo ujedinjeno i nepomiješano te (*ἀσύγχυτα τὰ ἐνω-
θέντα*) jedno podvrženo trpnji i smrti, a drugo besmrtno i nepod-
vrženo trpnji. Severijanci odgovaraju, da nije nikakav ap-
surd ispovijedati, da se božanstvo ujedinilo s čov-
ječanstvom, a da se nije smiješalo s čovje-
čanstvom i uza sve to držati čovječanstvo podvrženo trpnji
a božanstvo trpnji nepodvrženim — te ispovijedati jednu
narav⁷⁰. Da to objasne služe se primjerom čovjeka te vele:
duša je s tijelom ujedinjena, a da se s njime nije smiješala
(*ἀσυγχύτως*); tijelo je vidljivo i smrtno, a duša nevidljiva i be-
smrtna, pa ipak ne govorimo o dvjema naravima nego o jednoj
čovječjoj naravi⁷¹. Kao što se jedna čovječja narav sa-
stoji od ujedinjene duše nepomiješano s tijelom,
tako je i jedna Kristova narav sastojina od dviju
međusobno nepomiješanih naravi — ili kao što u

⁷⁰ . . . ἀντιλέγουσι (Severijanci) πρὸς ταῦτα, οὐδὲν ἄτοπον, καὶ ἀσύ-
χυτα ὁμολογῆσαι τὰ ἐνωθέντα καὶ τὸ μὲν παθητὸν, τὸ δὲ ἀπαθὲς, καὶ μίαν
φύσιν ἐπὶ αὐτῶν. Migne, lb. str. 1245.

⁷¹ Ἰδοὺ γάρ, φασίν, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀσυγχύτως ἠρώδη ἐπὶ τοῦ
ἀνθρώπου . . . καὶ ὁμῶς οὐ λέγομεν δύο φύσεις, ἀλλὰ μίαν φύσιν. Migne, lb.

čovjeku različni dijelovi: duša i tijelo čine jedan učinak: čovjeka, tako i različni dijelovi: božanska i čovječanska narav imaju jedan učinak: jednu Kristovu narav⁷².

Da pak Severijanci ispovijedajući jednu Kristovu narav ipak drže, da stvarnost pojedinih naravi ostaje nepromijenjena i netaknuta i u njihovom svojstvu sastavnih dijelova te jedne naravi, svjedoči još jedno izrazitije mjesto. Crkva dokazuje Severijancima, da im valja priznati dvije naravi u Kristu, ako oni u njemu ispovijedaju božanstvo i čovječanstvo ujedinjeno i međusobno nepomiješano; ako oni drže, da su naravi božanska i čovječanska ostale nepromijenjene iza njihovoga ujedinjenja. Severijanci su odgovarali Crkvi, da nije apsurdno tvrditi, da je božanstvo i čovječanstvo ujedinjeno u Kristu, a da se božanstvo nije smiješalo s čovječanstvom; da nije apsurdno tvrditi, da su naravi božanska i čovječanska u Kristu iza njihova ujedinjenja ostale nepromijenjene i netaknute — te ipak ispovijedati jednu narav Kristovu⁷³. U potvrdu toga navode opet gore navedeni primjer: u čovjeku priznajemo jednu narav, premda su u njemu ujedinjeni dijelovi (tijelo i duša) nepomiješani.

Već sam iz prigovora prve vrste zaključio, da su ortodoksni mogli nestorijanizam predbacivati Severijancima samo zato, jer su ovi i to nužno priznavali u Kristu božanstvo nepomiješano s čovječanstvom, božanstvo nepretvoreno u čovječanstvo i obratno. Navedeni prigovori Severijanaca na tvrdnje crkve dokazuju to izričitim riječima. Oni pače osvijetljaju svoj monofizitizam primjerom čovjeka i dokazuju ono, što sam već o njihovom monofizizmu u prvoj argumentaciji razvio. Kao što se dakle jedna narav čovječja sastoji od ujedinjene duše nepomiješane s tijelom, tako je i jedna Kristova narav

⁷² Οι δὲ Θεοδοσιανοὶ, ἥτις ἀπὸ Σενήρου . . . λέγουσιν, διὰ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν διάφορα εἶναι τὰ μέρη, τὸ δὲ ἀποτελεσμα ἐν ὡσπερ ὄν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου διάφορα εἶσι τὰ μέρη, ἢ τε ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἀποτελεσμα ἐν. Migne, Ib. str. 1245.

⁷³ . . . οὐδὲν ἄτοπον, καὶ ἀσύγχυτα λέγειν τὰ ἐνωθέντα, καὶ σώζεσθαι τὰς φύσεις αὐτῶν μετὰ τὴν ἔνωσιν, καὶ μίαν φύσιν εἰπεῖν. Ib. 1248.

sastavina od dviju međusobno nepomiješanih naravi božanske i čovječanske; naravi, koje su iza svoga ujedinjenja u Kristu ostale nepromijenjene i netaknute.

Nakon toga, što smo dosad o nauci Severijanaca naveli, biva nam s historičkoga gledišta jasno, zašto su se oni, boreći se protiv kalcedonskoga koncila, pozivali na sv. Ćirila i prigovarali koncilu, što se tobože nije poslužio formulama sv. Ćirila „*ἐκ δύο φύσεων*“ te „*μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη*“. *ἐκ δύο φύσεων*⁷⁴. Riječi kalcedonskoga koncila „*ἐν δύο φύσει*“ odavale su im nestorijanski duh, i za to se pozivlju na neustrašivoga pobornika ortodoksne vjere, sv. Ćirila, uzimlju u zaštitu njegove formule naperene protiv nestorijanizma, te prigovaraju koncilu, što ih je zamijenio s formulom, koja — prema njihovom nazeranju — upravnice vodi u nestorijanizam. Samo se po sebi razumije, da u tom Severijanci čine krivo kalcedonskomu koncilu, što ga okrivljuju s nestorijanizma i zato na nj' udaraju. Dosta im je bilo vidjeti riječi koncila, kojima utvrđuje jednu osobu u Kristu i zabacuje dvije osobe — da se u protivnome uvjere. Pogotovo pako mogli su se o protivnom uvjeriti razmotrivši one riječi kalcedonskoga koncila, kojima pokazuje, u kakvom se međusobnom odnošaju nalazi božanska i čovječanska narav u jednoj jedinjoj božanskoj osobi Kristovoj.

Kako mi ovdje nije ciljem pobijati Severijance u njihovom boju protiv kalcedonskoga koncila, nego većma utvrditi historički njihovu nauku, to ću u svojoj argumentaciji proslijediti.

Spomenuo sam naime, da su se Severijanci u svojoj borbi protiv kalcedonskoga koncila pozivali na sv. Ćirila i prigovarali koncilu, što se nije poslužio formulama sv. Ćirila „*ἐκ δύο φύσεων*“ te „*μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη*“. Na ove i slične formule sv. Ćirila pozivali su se i Eutihijanci i njima slični, da tobože utvrde ovakovim velikim auktoritetom svoj eventualni monofizitizam, prema kojem je jedna Kristova narav nastala, u koliko su se božanska i čovječanska narav smiješale, ili u koliko se božanska narav pretvorila u čovječansku i obratno. Tako se eto sa strane ovih i ovakvih monofizita zlorabio auktoritet sv. Ćirila. Ne može o tom biti dvojbe, da je sv. Ćiril svoju formulu „*μία φύσις τοῦ λόγου σεσαρκωμένη*“ (una

⁷⁴ Una natura Verbi incarnata.

natura Verbi incarnata) shvatao ortodoksno. Prije svega služi se sv. Ćiril ovom formulom protiv Nestorijanaca, koji su iz izričaja „dvije naravi u Kristu“ zaključivali na dvije osobe Kristove. Riječ „σεσαρκωμένη“ (incarnata) označuje potpunu čovječju narav, koju je poprimila narav Riječi, koja je sv. Ćirilu Verbum subsistens in natura divina, dakle božanska osoba Riječi, tako da una natura Verbi incarnata znači isto, što i Verbum incarnatum. To nam izjašnjenje daje sam sv. Ćiril u drugom svom pismu, što ga je upravio bio Succensusu. Sv. Ćiril odbija od sebe energičkim načinom i samu pomisao, da se božanska narav u Kristu pretvorila u konačnu čovječansku narav ili da se čovječanska narav pretvorila u narav Riječi Božje. On ovom formulom ispovijeda jednoga jedinoga Krista, nosioca međusobno nepomiješanih i nepretvorenih naravi: božanske i čovječanske. Sv. Ćiril priznaje izričito dvije naravi u Kristu, ali radije govori poradi Nestorijanaca o jednoj naravi, koja je čovjekom postala⁷⁵.

Nauka je Severijanaca posve istovjetna s naukom sv. Ćirila. Motiv je posve isti, radi kojega Severijanci izbjegavaju izričaj „dviju naravi“ u Krista kao i sv. Ćiril. Severije izričito veli, da se sv. Ćiril radi Nestorijanaca nije služio izričajem „dviju Kristovih naravi“. Sv. Ćiril imao je pred očima zloporabu Nestorijanaca, koji su iz „dviju Kristovih naravi“ — na temelju svoga uvjerenja o istovjetnosti naravi s osobom — izvodili i dvije Kristove osobe. Istu bojazan izriče i Severije i ta mu je bojazan razlogom, što i on sa svojim sumisljocima izbjegava izričaj „dviju Kristovih naravi“⁷⁶. Severijanci su dakle poput sv. Ćirila, na koga se pozivaju, priznavali jednu osobu Kristovu, koja je bila nosiocem jedne naravi, što no se sastojala od međusobno nepomiješanih i neprotvorenih naravi:

⁷⁵ Migne, P. G. sv. 75., str. 1289; 1293; sv. 86. (1), str. 1253; sv. 77. str. 232. — Schwane: Ib., str. 344.—345. — Pohle: „Lehrbuch der Dogmatik“ Paderborn 1909. 4., izdanje, str. 53.

⁷⁶ ἐξ ὅσῳ οὐδέποτε καὶ τὸν μακάριον Κύριλλον, ἐνταῖς τῶν πατρικῶν φωνῶν μὴ συγχρησασθαι, καὶ μάλιστα τῇ τῶν δύο φύσεων, Νεστοροῦ ἄνω καὶ κάτω ταύτας ἐπὶ διαιρέσει λαμβάνοντος, καὶ κανὼς τῇ τῶν παλαιῶν ἐξουσίᾳ καταχρωμένον ὃ καὶ ἡμεῖς εὐλαβοῦμενοι ἐκ φύσεων μὲν δύο, ὃ μὴν δυὸς φύσεων ὑπαρχεῖν τὸν Χριστὸν ὀριζόμεθα. Isp. Leontii Byzantini: „Adversus Argumenta Severi“. Migne, P. G., sv. 86. (1), str. 1927.

božanske i čovječanske. Nijesu prema tomu Severijanci zlorabili nauku sv. Ćirila, da dokažu poput Eutihijanaca i njima sličnih monofizitizam, prema kojemu bi jedna Kristova narav nastala, u koliko su se božanska i čovječanska narav smiješale, ili u koliko se božanska narav pretvorila u čovječansku i obratno. Ako su Severijanci zlorabili ugled sv. Ćirila, to su ga zlorabili protiv kalcedonskoga koncila — ali i to ne radi nauke koncila u objektivnom smislu, nego radi izražaja „dviiju Kristovih naravi“, koji im je odavao herezu Nestorijevu.

Leoncije bizantinski i sam se osobno bori protiv Severija. Tu nam polemiku priopćuje u svom: „*Tà τριάκοντα κεφάλαια κατὰ Σενήρον*“⁷⁷. Trideset je to vrlo kratkih poglavlja, u kojima je točno određena nauka Severija i njegovih pristajaša. Leoncije hoće da Severija iz njegove nauke dosljedno dovede do izražaja „dviiju Kristovih naravi“. Tu je Leoncije mogao tražiti od Severija dosljednost, ako je Severije doista priznavao, istina: jednoga Krista, jednu njegovu narav — ali — koja se po njemu sastojala od dviju međusobno nepomiješanih i nepretvorenih naravi. U potvrdu rečenoga navesti ću nekoliko tih najmarkantnijih poglavlja. U prvom i drugom poglavlju pretpostavlja Leoncije, da Severije uči, e se u Kristu božanstvo i čovječanstvo razlikuje, jer božanstvo Kristovo nije iste biti s njegovim čovječanstvom⁷⁸. U trećem poglavlju vidimo kao i u prvom i drugom, kako Leonciju ne ide u glavu, da Severijanci ne će da priznadu, da Krist bivstvuje „u dvjema naravima“ premda izričito dopuštaju, da je u Krista „*μετὰ τὴν ἔνωσιν*“ i božanstvo i čovječanstvo. U četvrtom poglavlju veli: Oni koji kažu, da je Krist iz dviju naravi, oni iza ujedinjenja priznavaju u Kristu božanstvo i čovječanstvo, zato valja da priznadu u Kristu iza ujedinjenja i dvije naravi. Ako poriču, da valja priznati u Kristu iza ujedinjenja dvije naravi, tada nužno poriču, da valja u Kristu priznati iza ujedinjenja božanstvo i čovječanstvo⁷⁹. To je pre-

⁷⁷ Migne, P. G. sv. 86, (2) str. 1902.—1915.

⁷⁸ . . . οὐδέποτε δὲ καὶ κατὰ ταῦτόν ὁμοούσιος ἢ θεότης τοῦ Χριστοῦ τῆ ἀνθρωπότητι. Ib.

⁷⁹ Ἐὶ ἐκ δύο φύσεων τὸν Χριστὸν λέγοντες, ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος λέγουσιν, καὶ ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος λέγοντες, ἐκ δύο φύσεων αὐτὸν λέγουσιν: θεότητα δὲ καὶ ἀνθρωπότητα μετὰ τὴν ἔνωσιν λέγουσιν, δύο

krasna argumentacija, koja Severijancima pokazuje njihovo protivurjeđe, u koliko oni priznaju u Kristu iza hipostatskoga ujedinjenja i božanstvo i čovječanstvo, ali se ipak to žacaju ispo- vijediti riječima te priznati „dvije naravi“ u Kristu. Zato im Leoncije i veli: Ili je u Kristu iza hipostatskoga ujedi- njenja božanstvo i čovječanstvo — a to vi prizna- jete — ali to tada izvolite i riječima izraziti i pri- znati „dvije naravi“ — ili ako toga ne ćete, znak je, da de facto ne priznajete u Kristu božanstvo i čo- vječanstvo. Zašto tada to govorite, ako ne ćete, da budete dosljedni. Ovo je drugim riječima izražena argu- mentacija protiv Severijanaca. U petom poglavlju predbacuje im Leoncije, što vele, da se u Kristu božanstvo ujedinilo, ali se nije smiješalo s čovječanstvom, a neće da u njemu priznadu dvije naravi. Osmo i deseto poglavlje nam svjedoči, da Seve- rijanci izbjegavaju broj naravi, jer broj posvema odijeljuje jednu narav od druge i tada dosljedno više ne može biti govora o jednom jedincatom Kristu, o jednoj jedinoj osobi Kristovoj. Isto izvodi Leoncije iz nauke Severijanaca. Dakle su i Seve- rijanci, ako ne riječima, a ono sigurno de facto priznavali „dvije naravi“ u Kristu⁸⁰. U devetnaestom poglavlju čitamo tvrdnju Severijeve, da je Krist po svom božanstvu istobitan s Ocem nebeskim, a po svom čovječanstvu istobitan s nama. Da je Severije učio, de su se naravi u Kristu pretvorile jedna u drugu ili da su se međusobno smiješale tako, te je od njih nastala jedna treća narav, ne bi mogao bio govoriti o toj isto- bitnosti⁸¹. Spominjem još 23. poglavlje, u kome opet Leoncije na temelju toga, što Severijanci priznaju u Kristu različitost iz- među božanstva i čovječanstva, izvodi, da bi morali dosljedno izvesti dvije različne naravi⁸².

Na osnovu pako Leoncijevih 30. poglavlja napisanih protiv Severija dolazim do istoga zaključka opet drugim putem te tvrdim, da je Leoncije samo zato mogao Se- verijance toliko upozorivati na posljednji korak

ἄρα φύσεις καὶ αὐτοὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν λέγουσιν: εἰ δὲ τὸ λέ- γειν δύο φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ μετὰ τὴν ἔνωσιν ἀρροῦνται, τὸ ἄρα λέγειν θεότητα Χριστοῦ καὶ ἀνδροπότητα μετὰ τὴν ἔνωσιν ἀρροῦνται. Ib.

⁸⁰ Ib., str. 1903.

⁸¹ Ib., str. 1907.

⁸² Ib., str. 1910.

dosljednosti, da naime i riječima „dviiju naravi“ priznaju ono, što zapravo o Kristu ispovijedaju, jer su de facto učili jednu narav Kristovu, sastavljenu od nepomiješanih i međusobno nepretvorenih naravi: božanske i čovječanske. Sve će biti u redu, samo ako još izvabi tu riječ „dviiju naravi“ iz ustiju Severijanaca, jer ih samo ta riječ, a ne nauka u objektivnom smislu, udaljuje od kalcedonskoga koncila.

Tako smo upoznali monofizitizam Severijanaca. Njima je osoba i narav jedno te isto. Radi te filozofske pretpostavke stjera jednom Leoncije Severija u škripac. Ako je tako — veli Leoncije Severiju — tada valja u presv. Trojstvu poput triju osoba priznati i tri božanske naravi. Severije odgovara, da u telogiji t. j. u presv. Trojstvu osoba nije istovjetna s naravi, a u ekonomiji t. j. u inkarnaciji je osoba posve isto što i narav. Istina: um Severijev odaje veliku nedosljednost, ali srce hoće dobro: On naime vidi, da bi na temelju te svoje filozofske pretpostavke morao zapasti u groznu triteističku zabludu i zato veli, da ta filozofija za presv. Trojstvo ne vrijedi. U inkarnaciji ne samo da nema bojazni, e bi mogao na temelju te filozofije zapasti u kakovu zabludu, nego mu se još čini sigurnim putem ortodoksiji — osobito protiv Nestorijanaca.

Što se tiče ortodoksije, to valja priznati, da je nauka Severijanaca ortodoksna uzevši je u objektivnom smislu. Osim riječi „dviije naravi“ priznavaju Severijanci i sve riječi kalcedonskoga koncila kao i njihov objektivni sadržaj. A i o tom smo se uvjerali, da Severijanci priznaju i objektivni sadržaj riječi „dviiju naravi“ — ako o njima i neće ništa da čuju. Uopće priznavati objektivni sadržaj ostalim izrazima kalcedonskoga koncila, a ne priznati objektivnoga sadržaja riječima „dviije naravi“ nije moguće bez najveće nedosljednosti. Oni izbjegavaju riječi „dviije naravi“ poput sv. Ćirila. Imadu kao i sv. Ćiril pred očima Nestorijance. Bore se radi tih riječi protiv kalcedonskoga koncila i predbaciju mu, da je napustio sv. Ćirila, velikoga pobornika ortodoksije protiv nestorijanizma i nastoje svim si-

⁸³ *Ὁμολογουμένως μὲν ἡ ὑπόστασις καὶ ἡ οὐσία, ἤτοι φύσις ἐπὶ τῆς θεολογίας οὐκ ἔστι ταῦτόν ἐπὶ μὲν τοῖς τῆς οἰκονομίας ταῦτόν ἀλλήλοις εἶσιν.* Av. arg. Sev. Migne. Ib. str. 1921.

lama, da povrate ugled velikom aleksandrijskom učitelju Crkve⁸⁴. Ovdje imadu krivo! Ova borba protiv Severijanaca i drugih protiv spomenutih riječi koncila teško je pojmljiva. Jedni i drugi isto uče, a svade se radi riječi. Severijanci su lako mogli uvidjeti, da kontekst, u kome se nalaze riječi: „*ἐν δύο φύσεσιν*“, isključuje poput monofizitizma i nestorijanizam. K tomu kalcedonski koncil izričito osuđuje dvije osobe u Kristu. Borba ta protiv koncila je borba radi riječi, borba neopravdana i čudna

Severijanci kao što osuđuju nestorijanizam tako neće ništa ni da čuju o monofizitizmu, prema kojemu su se naravi u Kristu međusobno pomiješale ili jedna pretvorila u drugu. Oni su monofizite samo po riječi. Ujedinjene naravi — veli Severije — čine jednu sastavljenu narav. Naravi sastavljene u jednu narav su nepomiješane; one kao sastavljene u jednu narav uništavaju razdjeljenje i pokazuju jedinstvo. Sastavljene naravi u jednu narav ostaju nepromijenjene⁸⁵. Oni priznaju jednu sastavljenu narav koja je nastala od božanske i čovječanske naravi Ove naravi ostaju u Kristu nepomiješane, nepretvorene, nerazdijeljene i nerazdružive⁸⁶. To je monofizitizam, što su ga ispovijedali Severijanci.

* * *

Dokažem li prema tomu, da su Agnoete bili pravi Severijanci i da su samo kao Agnoete bili posebna sekta, različita od drugih severijanskih sekta, imadem već dokaz, da su Agnoete unatoč tomu, što su priznavali i govorili samo

⁸⁴ Schwane Ib. str. 382.

⁸⁵ . . . *ἐνώσαντες μὲν οὖν ταύτας (naravi), λοιπὸν μίαν ἄμφω φύσιν καὶ ταύτην σύνθετον εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι φάμεν . . . καὶ ἡμῖν αἱ φύσεις, εἰς μίαν φύσιν συντιθέμεναι συγγεόμεναι, καὶ τὴν διαίρεσιν ἐκκλίνοισι, καὶ τὴν ἔνωσιν γνωρίζουσιν . . . τοῦτοις καὶ ἡμεῖς ἀρκούμεθα εἰς τὸ τὰς φύσεις εἰς φύσιν συντιθέναι, καὶ ἄτρεπτα ἐν τῇ τοιαύτῃ συνθέσει τὰ ἐνωθέντα φυλάττειν.* Ib. str. 1932.

⁸⁶ Razlikost božanske i čovječanske naravi kao sustavnih dijelova u jednoj naravi Kristovoj jednako ističe Severije kao i jedinstvo božanstva sa čovječanstvom. Zato je neispravna tvrdnja dra. Junglasa: „So gewiss ist, dass in seinen christologischen Formeln die unerforschliche Einheit von Gottheit und Menschheit stärker betont ist als ihre Verschiedenheit . . . Isp. Leontius von Byzanz Paderborn 1908. str. 109.

o jednoj naravi Kristovoj — bili dakle monofizite — ipak mogli govoriti o čovječjoj naravi Kristovoj napose, jer su kao Severijanci priznavali u jednoj sastavljenoj naravi Kristovoj božansku i čovječansku narav kao međusobno nepomiješane, nepretvorene, nerazdijeljene i nerazdružive sastavne dijelove.

Prije nego li budem dokazivao, da su Agnoete bili pravi Severijanci, dokazati ću, da su se aleksandrijski Severijanci zvali i Teodozijancima. Dokazati ću to zato, jer se u nekim dokumentima, koji govore o Agnoetima veli, da su Agnoete sekta, koja se razvila iz sekte Teodozijeve. Valja mi dakle dokazati, da su Teodozijanci jedna od sektâ Severijanaca.

Za vladanja cara Anastazija (491.—518.) imali su protivnici koncila kalcedonskoga veliku slobodu. Tu slobodu čutio je osobito Severije († 539.), koji je godine 512. postao anti-ohijskim patriarhom. Već u to se vrijeme slaže s njime u mislima aleksandrijski patrijarka Timotej III.⁸⁷ Kada je Anastazija naslijedio car Justin (518.—527.), morade Severije pobjeći s mnogim drugim biskupima sirskim i maloazijskim, među kojima je bio i Julijan Halikarnaški. Severije nađe g. 518. sa svojim drugovima zaklonište u patrijarha Timoteja III. Za malo g. 519. nastade među aleksandrijskim Severijancima prepirka. Pitalo se, da li je tijelo Isusovo prije svoga uskrsnuća po naravi svojoj bilo podvrženo iskvarljivosti i njenim posljedicama ili nije. Severije je to tvrdio — dakako dosljedno prema svojem shvatanju Isusovoga hipostatičkoga ujedinenja i njegovih posljedica — a Julijan Halikarnaški poricao. Tako je nastao prvi raskol u sekti Severijevoj. Aleksandrijski patrijarka Timotej nije znao, kome bi se u toj prepirci pridružio. Njegov arhidjakon Gajanus pristade uz Julijana Halikarnaškoga, a Teodozije, njegov „*λογογράφος*“, opet uz Severija. God. 538. umre Timotej, a kler i prvaci grada Teodoziju odani izabraše njega biskupom, a Gajanite, kojima je pripadao puk, pristadoše uz Gajana. Teodozije radi bune, što no je podigao puk, morade pobjeći, dok ga nije Justinijan (527.—565.) opet namjestio u Aleksandriji. Tako su se eto neki Severijanci u Aleksandriji prozvali za razliku od Gajanita Teodozijancima.

⁸⁷ Migne, P. G. sv. 86. (.), str. 1229.

Navesti ću tri svjedočanstva kao posebne dokaze, da su Teodozijanci zapravo aleksandrijski Severijanci, t. j. da su Teodozijanci ispovijedali isti monofizitizam kao i Severijanci.

Timotej, carigradski prezbyter, sastavio je početkom 7. vijeka kratku povijest heretičkih nauka⁸⁸. On razlikuje tri vrste heretika. U prvu vrstu spadaju oni heretici, koji treba da se dadu krstiti; u drugu vrstu oni, koji treba da prime sv. potvrdu; a u treću spadaju oni, koji treba da se hereze odreknu te ju osude. U trećoj vrsti heretika spominje i Severijance i Teodozijance, za koje veli, da priznaju u Kristu iza hipostatskoga ujedinjenja jednu sastavljenu narav⁸⁹. Na drugom mjestu veli za Severijance i Teodozijance, da priznaju u Kristu razliku naravi, premda se ustručavaju reći, da su u njemu dvije naravi⁹⁰. Timotej još na mnogo drugih miesta svjedoči, da su Teodozijanci bili sekta Severijeva⁹¹. Sv. Ivan Damascenski nam svjedoči, da je Teodozije aleksandrijski bio istomišljenik sa Severijem⁹². Isto veli i autor djela „De Sectis“⁹³. Napokon nam to svjedoči sam Teodozije svojom poslanicom, što ju je upravio na Severija prigodom svoga promaknuća na stolicu aleksandrijskih patrijarha. U toj poslanici izričito ispovijeda Riječ, po naravi Boga; Riječ, koja je postala čovjekom, a da od svoga božanstva nije ništa izgubila. Čovječanstvo je i božanstvo sa svim svojim svojstvima ostalo u njemu nepromijenjeno. Rezultat ujedinjenja božanstva i čovječanstva je jedan Krist⁹⁴. U bilješci se veli, da ovim posljednjim riječima „jedan Krist“ nije mislio ortodoksno, nego je tim riječima htio Teodozije da označi „jednu narav“ u monofizitističkom smislu. U ostalom ova primjedba s tekstom

⁸⁸ Migne, P. G. sv. 86. (1). str. 1.—74.

⁸⁹ ... μετὰ τὴν ἔνωσιν μιαν σύνθετον γενέσθαι μυθεύοντων. Migne, Ib. str. 41.

⁹⁰ Πάντες μὲν γὰρ δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου μετὰ τὴν ἔνωσιν οὐδενὶ λόγῳ ἀνέχονται εἰπεῖν, τὴν μὲντοι διαφορὰν τῶν φύσεων ὁμολογοῦσιν μετὰ τὴν ἔνωσιν. Migne, Ib. str. 65.

⁹¹ Ib., str. 58.—66.

⁹² Migne, P. G. sv. 94., str. 743.

⁹³ οἱ δὲ Θεοδοσιανοὶ, ἤτοι ἀπὸ Σεβήρου... Migne, P. G., sv. 86. (1), str. 1245.

⁹⁴ Migne, Ib. str. 277.

Teodozijevim samo potvrđuje, da Teodozije ispovijedajući jednu sastavljenu narav ispovijeda monofizitizam Severijev. —

Sada treba da dokažem, da su Agnoete pripadali Severijancima i Teodozijancima.

Timotej, prezbiter carigradski, veli u svojoj povijesti hereza na dva mjesta, da su Agnoete bili Severijanci⁹⁵. Malo iza toga veli, da su se Agnoete prije zvali Teodozijanci, jer su bili pristaše nauke Teodozija, aleksandrijskoga patrijarhe. Kada su pak stali učiti, da je Krist bio podvržen neznanju, Teodozije ih odsudi i oni istupe kao zasebna sekta Agnoeta⁹⁶. Ako su dakle Severijanci i Teodozijanci ispovijedali isti monofizitizam — što smo dokazali i što nam svjedoči isti Timotej⁹⁷ — tada su i Agnoete bili pristaše istoga monofizitizma, jer za njih veli Timotej također, da su jedna sekta Severijanaca i Teodozijanaca.

Autor djela „De Sectis“ svjedoči nam na dva mjesta, da su Agnoete pripadali Teodozijancima, prije nego li su osnovali svoju vlastitu sektu. Teodozije je — čitamo u tom djelu — tvrdio, da Krist nije bio podvržen neznanju i za to je pisao protiv Agnoeta. Drugi su učili, da je Krist bio podvržen neznanju, kao što je bio podvržen bolima. Na to se odijeliše od Teodozijanaca tako zvani Agnoete⁹⁸. Na drugom mjestu čitamo: Agnoete ispovijedaju sve što i Teodozijanci; razlikuju se od njih u tome...⁹⁹ Navodi naime njihovu nauku, koja ih karakterizira kao posebnu sektu.

Učeni i pobožni Sofronije, jeruzalemski patrijarh (634.—638.), upravio je sinodičko pismo Sergiju, carigradskom patrijarhu (610.—638.). U tom pismu energički brani dvije volje i dva djelovanja u Kristu. Spominje on i nauku Agnoeta. Za

⁹⁵ ... Σεβηρίται, οἱ καὶ Ἀγνοῖται. Migne, P. G. sv. 86. (1), str. 53 i 57.

⁹⁶ ... καὶ οἱ καλούμενοι Ἀγνοῖται, πρῶτον μὲν ἐκαλοῦντο Θεοδοσιανοὶ, δεχόμενοι Θεοδόσιον τὸν γενόμενον αὐτῶν πάντων Ἀλεξανδρείας ἀναθεματίσθησαν δὲ παρ' αὐτοῦ οἱ μὲν Ἀγνοῖται διὰ τὸ δόγμα τῆς ἀγνοίας. Ib. str. 57.

⁹⁷ Migne, Ib., str. 41; 65; 58.—66.

⁹⁸ Ἄλλοι δὲ ἔλεγον ἀγνοεῖν αὐτὸν, ὡς περ ποτέσαι λέγομεν αὐτὸν. Καὶ ἐκ τούτου ἀπεσχίσθησαν ἀπὸ τῶν Θεοδοσιανῶν οἱ λεγόμενοι Ἀγνοηταί. Migne, P. G. sv. 86. (1), str. 1332.

⁹⁹ Οἱ δὲ Ἀγνοηταὶ πάντα ὁμολογοῦντες ὡς οἱ Θεοδοσιανοὶ, εἰς τούτο διαφωνοῦσιν ... Ib., str. 1261.

Agnoete veli, da su priznavali jednu sastavljenu narav Kristovu¹⁰⁰. To je tehnički izraz za monofizitizam, što su ga ispovijedali Severijanci i Teodozijanci.

Sv. Izidor Sevilski († 634.) veli također u osmom poglavlju svojih Etimologija, da su Agnoete nastali od Teodozijanaca¹⁰¹.

Sv. Ivan Damascenski († 754.) tvrdi, da su Agnoete sekta Teodozijanaca, jer su učili, da je u Kristu „jedna sastavljena narav“¹⁰². Sv. Ivan Damascenski također upotrebljava poput Sofronija tehnički izraz „jedne sastavljene naravi“, kojim hoće da označi monofizitizam, što su ga ispovijedali Agnoete, u koliko su bili pristaše dvaju sumišljenika Severija i Teodozija.

Agnoete su bili Severijanci. Oni su ispovijedali monofizitizam, prema kojemu se Kristova jedna sastavljena narav sastoji od božanske i čovječanske naravi kao sastavnih dijelova. Narav božanska i čovječanska ostaju kao sastavni dijelovi u jednoj jedincatoj Kristovoj naravi međusobno nepomiješane, nepretvorene, nerazdijeljene i nerazdružive. Agnoete su dakle kao pristaše ovoga monofizitizma mogli govoriti o čovječjoj naravi napose kao o sastavnom dijelu jedne naravi Kristove, jer se prema njihovom monofizitizmu čovječja narav nije smiješala s božanskom tako, da čini jednu treću narav; niti se čovječja narav Kristova pretvorila u božansku i obratno, već su one ostale u Kristu, svaka u svojim svojstvima netaknute i cjelovite. Time pada i glavni argumenat Aleksandra Natalisa, dra. Schmida, Schella i Lebretona, da Agnoete kao monofizite nijesu razlikovali u Kristu dvije naravi, te za to i nijesu mogli govoriti o njegovoj čovječjoj naravi napose. Padaju a fortiori nadalje i razna shvatanja monofizitizma, što ih ovi autori imputiraju Agnoetima. Nije dakle istinita tvrdnja Aleksandra Natalisa i dra. Schmida, da su Agnoete učili, e su se naravi u Kristu ujedinile i da je božansvo Kristovo na temelju toga kvarovalo na

¹⁰⁰ Migne, P. G. sv. 87. (3); str. 3191.

¹⁰¹ Migne, P. L., sv. 82. (3-4); str. 304.

¹⁰² Migne, P. G., sv. 94, str. 750.

svom sveznanju, tako te su subjektom neznanja držali Krista s obzirom na njegovu cijelu narav — u koliko je nastala i od božanske. Nije ispravno, što veli Maldonat, da su Agnoete vjerovali, e se je božanska narav Kristova pretvorila u čovječansku narav. Još manje je historički ispravno, da su Agnoete priznavali samo božansku narav u Kristu, kako to veli Fr. Ign. Hiac. Amat de Graveson. Nije napokon historički ispravno, naime da su — što veli Lebreton — Agnoete učili, da je božanska narav Hristova, smiješavši se s čovječanstvom, izgubila svoje sveznanje.

Time sam oborio prvi i glavni argumenat onih, koji drže da Agnoete kao monofizite nijesu mogli govoriti o Kristovoj čovječjoj duši napose. Ta predrasuda daje n. pr. prof. Schmidu dosta neprilika, kada vidi, gdje pojedina svjedočanstva za nauku Agnoeta ipak u cjelosti imadu pred očima čovječansku narav Kristovu. Ova ćemo svjedočanstva razmotriti u drugom dijelu, u kojemu ću dokazati, da su Agnoete de facto govorili o čovječjoj duši Kristovoj te joj pridijevali neznanje — i odgovoriti na sve protivničke prigovore.

(Nastavit će se.)

Odredbe sv. Stolice.

I. Decretum S. Congr. Indicis. *Feria V. die 1. Febr. 1912.*
Ovim je dekretom zabranjena ova knjiga:

Mario Palmarini: *Quando non morremmo.* Romanzo er vico. Milano 1911. (Sr. Acta Ap. Sedis IV. pag. 103.)

II. Dekretu od 22. januara 1912. (vidi „Bogosl. Smotra“ 1912. str. 88.) podvrgao se — laudabiliter se subiecit L. Duchesne-isto tako podvrgao se istom dekretu Venantius Gonzalez. (Sr. Acta S. Sedis IV. str. 103. i str. 144.).

